

ס פ ר

ראשית חכמה

לרבי שם טוב אבן פלקירא.

הוציא עתה פעם ראשונה לאור עולם על פי ארבעה כתבי יד

הקי"ד מאריטיץ דוד

רב ומורה דקי"ק באכום במדינת וועסטפאלען.

ברלין.

www.daat.ac.il

סערלאן פאן מ. סאפסעלויער.

תרס"ב.

התוכן

השירה הראשונה בחלקי הפילוסופיא

פתיחה

החלק הראשון : במעלות היציריות וצריך מבקש החכמה אליהם

החלק השני : במספר החכמות וצריך למבקש החכמה לדעת מספרן

א. בתועלת זה החלק השני

ב. איך תתחדש הלשון באומה

ג. בחכמת הלשון

ד. איך יתחדשו החכמות בבני אדם

ה. בחכמת ההגיון וחלקיה :

הפרק הראשון בכלליה

הפרק השני בתועלתה

הפרק השלישי במונחיה

הפרק הרביעי על מה יורה שמה :

הפרק החמישי בחלקיה

ו. בחכמות הלימודיות וחלקיה.

הפרק הראשון בחכמת החשבון

הפרק השני בחכמת התשבורת

הפרק השלישי בחכמת המראות

הפרק הרביעי בחכמת הכוכבים

הפרק החמישי בחכמת הניגון

הפרק השישי בחכמת הכבדים

הפרק השביעי בחכמת התחבולות

ז. בחכמת הטבע וחלקיה

ח. בחכמת האלקות וחלקיה

ט. בחכמה המדינית וחכמת המשפט וחכמת הדברים

החלק השלישי : בביאור כי הפילוסופיה הכרחית להשיג ההצלחה האמיתית

א. בביאור הדברים ההכרחיים בהשיג ההצלחה

ב. בפילוסופית אפלטון וסדר חלקיה מראש ועד סוף

ג. בפילוסופית אריסטו וסדר חלקיה

לוח הסימנים.

עמוד

1—5	השירה הראשונה בחלקי הפילוסופיא.
6—9	פתיחה
10—20	החלק הראשון. במעלות היצירות וצריך מבקש החכמה אליהם
	החלק השני. במספר החכמות וצריך למבקש החכמה לדעת
20—61	מספרן. נחלק למ' חלקים
20	א. בתועלת זה החלק השני.
21	ב. איך תתחדש הלשון באומה.
28	ג. בחכמת הלשון.
28	ד. היך יתחדשו החכמות בבני אדם.
31	ה. בחכמת ההגיון וחלקיה. נחלק לחמשה פרקים.
	הפרק הראשון. בכלליה.
	הפרק השני. בתועלתה.
	הפרק השלישי. במונחיה.
	הפרק הרביעי. על מה יורה שמה.
	הפרק החמישי. בחלקיה.
41	ו. בחכמות הלמודיות וחלקיה. נחלק לשבעה פרקים.
	הפרק הראשון. בחכמת החשבון.
	הפרק השני. בחכמת התשבורת.
	הפרק השלישי. בחכמת המראות.
	הפרק הרביעי. בחכמת הכוכבים.
	הפרק החמישי. בחכמת הגיון.
	הפרק השישי. בחכמת הככדים.
	הפרק השביעי. בחכמת התחבולות.
48	ז. בחכמת הטבע וחלקיה.
53	ח. בחכמת האלהות וחלקיה.
56	ט. בחכמת המדינית וחכמת המשפט וחכמת הדברים.

החלק השלישי. בביאור כי הפילוסופיה הכרחית להשיג ההצלחה

- 61—92 האמיתיה.
- 61 א. בביאור הדברים ההכרחיים בהשיג ההצלחה.
- 72 ב. בפילוסופיה אפלטון וסדר חלקיה מראש ועד סוף.
- 78 ג. בפילוסופיה אריסטו וסדר חלקיה.
-

- A = Cod. München 402.
 B = Cod. München 45.
 C = Cod. Gudemann.
 D = Cod. Saraval 19.

השירה הראשונה¹) בחלקי הפילוסופיא. והיא השירה
 הנקראת הפילוסופיאה. זכרתי בה כללי זה הספר הנקרא²)
 ראשית חכמה:

אל מעלת נפש אשר חכמה. אם לעלות נפשך³) הומה.
 אם מפרי בין לאכל תתאב. הנה לך ראשית פרי חכמה:

תהלה לאל עליון (גדול ⁴) לאין תכלה ושבח לראש כל ראש ועלה לכל הוה ⁵) ונמצא בטרם כל תלויים ואין בלתו בראם בלי צורך בחסרו ולא לרבות מאד קצרו דעות (מחקר ⁷) נפלאותיו ⁶) למלל נבורותיו להשכיל אנוש ברא ועל כן לפי יושרו ושבחו לפי דעתו ואם האנוש נתעב הלא הוא יקר והוד ⁹) ואם יהלוך בשאר במחשב לבבו ואחרון יצוריו הוא מלאכתו אוי כלה	בלי קץ תהלתו וחקר גדולתו: וארון לכל ארון ונצחו ⁸) וסבתו: יצורים וכולם בו אלהים וולתו: אליהם והמציאם בהודו והדרתו: ונלאו מזימות ועוו ועצמתו: וגדל עלילותיו בצלמו ובדמותו: ושכלו יהולל איש ובשרון פעולתו: ונאלח בנופתו מעושר ¹⁰) בנשמתו: יצורים עלי ארץ על ¹¹) שחקים הליכתו: ככלות יצירתו ושלמה בריאתו:
---	--

גדול A 4) יש נפשך חכמה A B 5) הנקרא ר"ח B > 2) הזאת C 1)
 חקור A 7) ונצחי A B 6) ההוה A 8) אל נפל C 9) והדר C 10)
 מעושר A B 11) עד C

ולובש¹) לבוש הרר
 וישבע בחרפתו:
 וחיות יהי יתרון
 לולי חבונה²) בלבתו³):
 הכי הוא זה
 יריאיו⁴) וטובתו:
 זהוריו⁵) בין אוי ישלח
 מאפילו⁶) וחשכתו:
 מעקשיו⁷) להדריכו
 תום להנחתו:
 מאור האמת יסתיר
 ישלח ועברתו:
 יהלך וידמה⁸)
 ולריק יגיעתו:
 חנות זהרי שכל
 והקשב⁹) לאמיתו:
 לעלות¹⁰) אל מרום שכל
 ארחיו בראשיתו:
 יצרף ויסיר כל
 לישר נתיבתו:
 לשמאל¹¹) ישמרה מרע
 ישוה עמידתו:
 ויושר בברחו
 בשומו מגמתו:
 בפרך אשר¹²) נח¹³)
 וחיוו במיתתו:
 מצירה ומשמנת
 עוניו וחטאתו:
 לאשה בעוד הוא
 יהי ממצורתו:

ולולי היות משכיל
 והוד יהלוך ערום
 ואל בהמות יער
 עלי בן אנוש
 וחלק אנוש מהאלהים
 וחסרו אשר הנן
 וברצות דרכיו
 לפניו להאיר
 להשים למישר
 בדרכי אמת ומעגלי¹⁴)
 כמו מאנוש יועם
 ואז בו חרון אפו
 ואז בחלקלקות
 כחשך¹⁵) ויגע¹⁶)
 ואם יש לבכך
 שמע קול מיסרך
 הכי כל¹⁷) מאוה¹⁸)
 ימהר לזכות את
 וסיג פעלו כבוד
 בדיליו ולב ישים
 ואל לימין או
 לרגלו ובתווך
 ודרך אמת ימצא
 מקצוות¹⁹) ואל אמצע
 להעביר ליצר רע
 לבבו²⁰) בהוגיעו
 ולמשול באשה היא
 לאדם והיא סבת
 לשומה משועבדת
 נאסר²¹) בה עדי נמלט

1) א. אוי מלבוש הרר A B. 2) חכמה B. 3) בסכתו A. 4) יראתו C.
 5) ומעגלותם C. 6) עקשיו A. 7) אפילו A. 8) זהרי בן B; הרי בין A.
 9) לאמרתו B. 10) ואף יגע C. 11) בחשך A B. 12) ויראה B וידיעה A.
 13) קצוות A. 14) שמרה C. 15) עלות C. 16) מאור C. 17) קול C.
 18) נאחד B אסר A. 19) בהוגיעו B. 20) כח C בה A. 21) אשם B.

בהרגל לאיש נקמת	וכל מעלות טובות
בטבע רגילתו:	וצדקו באמרם כי
ובמדות ² פיו	יסודו ¹) בהכניע ליצר
רצונו ותאוותו:	ובעשות אנוש הפך
גרועות אשר הם	להרחיק לכל מדות
באבדן גוייתו:	מאבירות לנפש איש
מעלות ונכבדות	להחזיק לכל ³) מדות
בחיר אל בתורתו:	כמו סדרן משה
לעלות במ לרום שכל	ואלה ⁴) כסולם
מעלתו ותכליתו:	אשר היא לאדם
אשר לו שאר חכמות	להשיג לסוד חכמה
לוקחו ⁵) לעבודתו:	שפחות ומראש
אנוש עד ימי זקנה	וילאה ⁶) להשיגו
בחקרו בנערותו:	ומוכן יהי אליו
ודקדוקי ⁷) אמריה	לסדר ⁷) לשון עמו
דבריו ומלתו:	ועמדו עלי תיקן
הידועה בהגיון	ויהגה ⁸) בחכמת
ותאיר אפילתו:	תישר נחייב שכל
ואי זה אנוש יצדק	ותבריל אמת משוא
נכונה ראיתו:	בעת דברו או אם
תבונה ומתהלל	תצרף כבוד סיני
דרכים לנסותו:	בדברי שקרים בה
לנפשו מסודרות ¹⁰)	וחכמות ליגע
עלי לב תבונתו:	ולעמול כדי תקל
ומראות וניגון חן ¹¹)	ומניין ותשבורת
ודעת תכונתו:	וחכמת צבא שחק
באלה ותכליתו	ולא מעלת האיש
ללב איש בבחרותו:	אבל חורשו ללמוש
נעורים ועוותם	עדי יחלוש כח
תאוותו וליבתו:	ויכבה יקוד אש
ויקויץ בתענוגות	ויטוש ¹²) יקר תכל

1) א ב יסודן. 2) א ב ובמדות. 3) א בכל. 4) א ב ואלה הם. 5) א ב וקחל עבודתו. 6) א ב וילאה. 7) א ב וקדוק. 8) א ב ויהגה. 9) א ב וקדוק. 10) א ב ומסודרות. 11) א ב וניגון חן. 12) א ב ויטוש.

וישים חקירתו
 בגופים¹) ושבעיהם
 וחומר וצורתו:
 וראשון לכל חומר
 לספיר ולבנתו:
 וישוב עלי ארץ
 תחרש²) תנועתו:
 יצורים ואיך שובם
 והוייתו:
 יצורים והם חומר
 ולמה מציאתו:
 או לאור האמת יביט
 הכי יחזה אותו:
 בדילי זהב שכלו
 ולחקור מוימתו:
 הכי אין אמת עמו
 ותגדל תשוקתו
 בשכל אשר אינו
 ונשגב במעלתו:
 עמוקות שאר חכמות
 ותכלית לחכמתו:
 יבינם לבד יחיד
 בשכלו ובניתו:
 וימצא עמוק שכל
 וזר באמונתו:
 אשר טוב ורע פריו
 אמת הוא תבואתו:
 חשבו אשר היה
 ושקר בוקנותו:
 בעיניו מווקק
 וישוב להכוזתו:
 לטייל במרדס זה

גויה ומאוויה
 בחכמת מעיינת
 ועצמם ומקריהם
 וחומר בלי צורה
 ויש סוד בהמשילו³)
 ואיך יחזור גלגל
 וארבע יסודות איך
 ואיך הורכבו מהם
 אליהם והספד היקום
 והיא תחקור סבת
 וצורה והסועל
 בעומדו עלי זאת
 בעין לב⁴) ומרחוק
 עדי כי יהי מסיר
 וישוב להתבודד
 ויראה אשר⁵) עתה
 ואינו כמו חושב
 לחכמת מעינת
 בחומר⁶) אבל נבדל
 ותמצא ללב חוקרה
 והיא אחרית שכלו
 תבאר דברים לא
 בדורו ונאדרי
 ואז⁷) האמת ישיג
 ונהפך לאיש אחר
 ויקוץ בעץ דעת
 ויבחר בעץ חיים
 ודבר בנערותו
 אמת יחשבהו שוא
 וזהב אשר היה
 יחזהו מלא סינים
 ואין כל אנוש ראוי

1) B לבו 4) .תתחדש B 5) .להמשילו A 6) .בגופיהם B ;וגופים A 7) .מרחוק
 8) .ואיזה אמת C ;ואי A 9) .עד אשר בה B 10) .

ושלם בתומתו:	לבד כל ישר דרך
ביוצרו יהי דבק	בהשיג אנוש אותו ¹)
תחי אחרי מותו:	וחושק ונמשו אז
ה' והצלחת	וזאת ²) נחלת עבדי
לאשר אהבו אותו:	חסידיו ושכר
נחה לב יראיך	אלהים בצדקתך
לאור מאפילתו:	וחושה להוציאו
וישבע תמונתך	ויראה באורך אור
בנעמך שאלתו:	בהקיץ אשר לחוות

אלהים הדריבני בדרך אמת :

1) אותה A B 2) ואז A B

ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עשיהם תהלתו עמדת לעד: (תהלים קיא י')

תהלה לאל נורא עלילות. ועלת העלילות. החונן לאדם המושכלות. המעיר אותו להדמות במפעליו. המודיעו סבת נבראיו. אשר הם הסולם לעלות אליו. הרחוק מהתועים והסכלים. הקרוב לחמימי דרך והמשכילים. (אשאל¹) ממנו²) יתברך להסיר כל מונע³) להשיג נפלאותיו. ולהדרייכנו באמיתו⁴) ואורחותיו. ולפנות לבנו מהבלי העולם כדי להתמיד בעבודתו⁵):

אמר שם טוב בן⁶) יוסף י' א'⁷) בן פלקירא ההצלחות לפי הדעת ההמונית ולפי מה שיחשבו ככה נפשם הדמיונית נמצאו שלש:

ההצלחה הראשונה, היא בריאות איברי האדם ויופי התבונה, והיות האדם איש מראה וקומה, ואזור חיל ועוצמה, ורוח הגבורה נאצלה עליו, ונושא חן בעיני כל מביט אליו. וזה מאושר בעיני המלכים, ונכבד⁸) בפני הנסיכים. ואליהם יאספו שרי אדמות, כי הוא משגב לעתות בצרה ובמלחמות. וזו ההצלחה היא גופנית, ועשר ידות בה לכהמה ולחיה. והמתנשא בה לברה יתנשא על תהוה, והנשען עליה ישען על כוהו. הלא יביט לגודל איברי הפיל, ולגבורת האריה אשר עצומים לארץ יפיל. הלא יסתכל בחיות וכבהמות אשר יתרון להם עליו בכח ותעצומות. ולהרוג ולאבד יכולת גדול בהם, וכלי מלחמתם כל זמן עמם. הלא יתעורר להבין כי בהתגבר מעט אחד מהיסודות שהוא מורכב מהם, יחלוש איבריו החזקים לא יהיה כח בהם. וברגע יהפך למשחית הודו, וימל כראש שבולת כבודו. ובמעט ישוב עיף וחלש, ומה גבורת גבר⁹) ימות ויחלש:

ההצלחה השנייה והיא הצלחה¹⁰) רוחנית, בחכמת האדם בהנהגת¹¹) עולמית¹²). והיות דעתו דעת נכונה, להדריך בני עמו. והוא איש עצות

באמיתות אורחותיו C 4) מתעה C 5) מעליון C 6) ואשאל A 1) ישמרוהו אל = י'א' 7) בר' יוסף B; בן יוסף > A 8) בעבודתו C 9) ההצלחה B 10) גבר > A 9) ולדבר בעיני חכמי A 6) י'א' > A B 11) בהנהגת עולמו B 12) www.daat.ac.il

ומזימות, ומגלה עמוקות בעסקי¹) בני אדם ותעלומות. והיותו מהיר במלאכתו, ולחשוב מחשבות רוח אלהים אתו. וזו ההצלחה היא כנפש האדם והיא נכבדת, והיא קשורה בנוף ועל כן כפי עומדו עומדת. ואם²) זה אהוב למלכי ארץ³) והאבירים⁴), כי עצתו תנחם ותדריכם בדרכים המאושרים. ותגיעם לחפצם מהתחבולות, ותורם לבקש גדולות ומשפטי הממשלות. ויש יתרון על ההצלחה⁵) הראשונה לזו השנייה, כיתרון הנפש על הגוייה. אמנם המתפאר בה יתפאר בדבר שאינו סגולתו, כי יש משאר בעלי חיים מי שנשתתפו עמו בחכמתו זו ותבונתו, ועם⁶) זה בהם בטבע ובאדם בבחירתו. יביש אל הנמלה המכינה בקיץ לחמה ושכל אין לה, ולעכביש האורגת לצוד ציד למאכלה. יסתכל בתולעת המשי והדבורים, ויראה כי ילאו לעשות כמלאכתם האומנים המהירים. ואם יחקור האדם מעשי שאר בעלי חיים והנהגותיהם יבהל וישתומם על דקות תחבולותיהם, כמו שהתבאר בספר בעלי חיים:

ההצלחה השלישית והיא⁷) אצל ההמון לשתי ההצלחות⁸) ראשית. והוא עושר האדם והון אוצרותיו, וזהבו⁹) וכספו וכרמיו ושרדותיו. ומטמוניו¹⁰) והחיל אשר עושה, ועל דרך כלל כל¹¹) מאי דמקרי ניכסי. וזו ההצלחה בעיני ההמון מאד משוכחה, ולפי דעתם הקלה המגיע אליה הגיע אל מעלה גדולה. יען בה ימלא כל תאות נפשו ויסיק זממו, ויהיה לשר ולנגיד בעמו. וזאת ההצלחה חוץ מאדם והיא מהשתים גרועה, כי יש עושר לבעליו לרעה. ועל הרוב בינו ובין יוצרו מברלת, כי מרוב היות נפשו לאסוף הון עומלת. יגדל חטאה וישרה ימעט, כמו שני וישמן ישורון ויבעט (דברים לב טו) והמתהלל בזאת ההצלחה¹²) לשוא יתהלל, והבושה¹³) עליה חסר לב ומתהולל. יען כי¹⁴) הכסף והזהב כשאר אבני המחצבים¹⁵). בעיני השלימים חשובים. כי בהגיע האדם לרי מחייתו די בזה אליו, והמותרות כמשא כבד עליו. יביט לשאר בעלי חיים אשר לא יגעו¹⁶) יגיעה רבה להשיג די מוונם, ובמנוחה והשקט יותר ממנו כלו זמנם. הלא יתן את לבו כי עשה יעשה לו כנפים הוננו, ומחר¹⁷) תעיף עיט¹⁸) בו ואינו. וכבוא¹⁹) בשוא פחדו ולא²⁰) יועיל עושרו. ויום²¹) המות לא יושת זהבו כופרנו. ואם יאמרו ראינו²²) מהאבות הטהורים, אשר

1) C > בעסקי ב"א. 2) עם A. 3) הארץ A. 4) ואבירים A. 5) A זהבו. 6) הצלחות C. 7) היא C. 8) א.א. C; ואם A B. 9) ובטוח A B. 10) ומטמונותיו B. 11) כל C >. 12) הצלחה C. 13) ובושה A B. 14) כי A B >. 15) מחצבים C. 16) יגיעו B. 17) ומחיר B. 18) עיט C. 19) ובכואו A. 20) לא C. 21) וביום C. 22) ראינו A B >.

התעסקו בעבודת הארץ והיו עשירים. התשובה לא השתדלו השלימים בוו
ההצלחה¹⁾ השנייה, אלא להשיג עמה אחרת²⁾ האמיתית:

אלו הן ההצלחות הנכבדות בעיני ההמון והמשוכחות. והמגיע לאחת
מהן וכל שכן לשלשתן, יתברך בלבבו³⁾ ויחשוב כי לא יצטרך לדבר
אחר בלתי. וידמה בנפשו כי הגיע אל תכליתו, ועל דעתו כי להגיע להם
נברא האדם מתחלתו. ומפני שזו הדעת בהמון מפורסמה, ואין בהם לכדם
אלא במי שחושבים עצמם בעלי חכמה:

אמר ירמיה הנביא⁴⁾ ע"ה [ירמיה ט כב] אל יתהלל חכם בחכמתו
ואל⁵⁾ יתהלל הגבור בכבורו ואל יתהלל עשיר בעשרו. וזכר אלו
ההצלחות⁶⁾: ומפני שהם הכרזות בקיום האומה, וזכרן עובדיה ע"ה
בהנבוא על אבדן אדום להיות⁷⁾ ארצם שממה. כי באבוד עושרם אשר בו
קיום חייהם, ובאבוד חכמיהם אשר הם מנהיגיהם, ובאבוד גבוריהם המנצחים
אויביהם, לא ישאר שארית מהם. ונבא בתחלה על אבדן העושר כאמרו,
[א ה] אם גנבים באו לך וכי [א ו] איך נחפשו עשו וכולו. מפני שהצלחת⁸⁾
העושר יותר הכרחית מהשטים⁹⁾ הנשארות. ואחר כך נבא על אבדן
הצלחת¹⁰⁾ החכמה באמרו [א ח], והאבדתי חכמים מאדום [ונולי]. והקדים
הצלחת החכמה על הצלחת הגבורה, מפני שהיא יותר הכרחית במלחמה
כמו שני [משלי כד ו] כ"י¹¹⁾ בתחבולות תעשה לך מלחמה. ואחר כך נבא
על אבדן הגבורה באמרו [א ט] וחתו גבוריך תימן [ונולי]: ואיוב לפי
שהיו לו אלו השלשה בתחילתו, חשב כי הגיע אל תכליתו. כי מצאנו
שהיתה לו ההצלחה השנייה, באמרו [איוב א א] איש תם וישר [ונולי],
והורה כי היה שלם במעלות היצירות. והיה חכם בחכמת ההנהגה המדינית
כמו שאמר [איוב כט כה] אבחר דרכם ואשב ראש כי אמלט עני משוע. והיתה
לו ההצלחה השלישית כמו שאמר [איוב א ג] ויהי מקנהו [ונולי] והיתה לו
ההצלחה הראשונה ואם לא נזכרה בביאור אבל נזכרה כשנעדרה¹²⁾ ממנה כמו
שאמר [איוב ב ז] ויך את איוב בשחין רע. ועל כן כשנעדרו ממנו הדברים
אשר¹³⁾ היה חושב שהם ההצלחה אמר מה שאמר עד שהתברר לו בסופו כי
אין הדבר כמו שחושב וזוה יקרה לכל אדם עד הגיעו¹⁴⁾ אל השלמות:
וישרי לב אשר לאור השכל הולכים, המתאמצים לעלות למעלה¹⁵⁾
המלאכים, המתקדשים והמטהרים¹⁶⁾ מטומאת תאות הנפש המתעוררת

הנביא > A 4) בלבבו לאמר A 5) האחרת A 2) הצלחה C 1)

והיתה C 7) השלש הצלחות B 6) B C citieren nur bis dahin. 5)

כ"י > B C 11) הצלחת > A 10) משתייהם A 9) שהצלחות B C 8)

למעלות A B A 16) שחגיגו A 14) שהיה A B A 15) כשנפדרה C 12)

והמטהרים > A 10)

והמדמה, אשר לא יוכלו ימיהם בבהלה, רק בהשלם שכלם ולהיות נפשם שלימה, דרשו וחקרו היש הצלחה לאדם על המושכלות, ואם תמצא רביעית על השלש הנזכרות¹), וימצאו והנה הצלחה²) אחרת אמיתית, והיא הצלחת הקדושים האלהים, אשר היא השגת הדברים הרוחניים, וציזור הנפש הדברים הפשוטים האלהיים, אחר אשר ידעה והשכילה סבות הגופים הטבעיים, ועמלה בתחלה בעניינים הלמודיים, ותרף פעליה בנעוריה בבור היושר, וחוקקו בה בבחוריה מעשה הכושר, וידעה כי הקודמות הצעות אל זו הנזכרת וסולם לעלות אל זו האחרת, ותהיינה שפחות לשרת זו הנבחרת. וזו האחרונה לא יבינוה אלא היחידים, ולא ילכו לאורה אלא השרידים, ונעלמה מעיני האנשים, אשר בכח התאוה יקושים, ההולכים כל ימיהם בגיא צלמות, והם הנרמזים בחידת הפילוסוף ביושבי המערה ומילדותם אסירי המות. ואל זו ההצלחה רמו ירמיה ע"ה באמרו [ירמיה ט כב] כי אם בואת יתהלל המתהלל³), והורה כי בואת לבדה ראוי שיתהלל המתהלל, שהיא הנשוארת לעד והיא האמתייה, ולא⁴) באחרות שהם כצל ואובדות באבן הגויה: ועלינו לשבח לארון הכל אשר הבדילנו מהתועים והורנו דרך⁵) הישרה, והשים⁶) לפנינו מחשכים לאורה. החונן אותנו דעת להשיג זו ההצלחה, וזכנו לשמוח בזו⁷) השמחה והרויח לבנו בזו הרוחה⁸). על כן חובה עלינו לחפש אותה ולרדוף אחריה, ולבקשה ממטמונים ולחקור מסתריה. ואחר אשר קדמתי מה שראוי לקדמו ובתחלה לזכרו, אחל לבאר בקצרה מה שארצה לבארו:

ואומר כי הכוונה בזה הספר לכלול בו בדברים קצרים מה שצריך מבקש החכמה לעמוד עליו בתחלת למודו, ויהיה לו כמורה למה שירצה להתלמד ועל כן קראתי שמו ראשית החכמה⁹). וחברתי בימי הבחרות עם ספר המעלות ורוב דברי בו בחכמות הם דברי ראשי הפילוסופים ובקיאיהם. כי לא חדשתים אני מעצמי אלא שקבצתי מהספרים שהם מפורזים שם, וחלקתי לשלשה חלקים.

החלק הראשון במעלות היציריות וצריך למבקש החכמה אליהם. והחלק השני במספר החכמות וצריך מבקש¹⁰) החכמה לדעת מספרן והתועלת שתגיענה לו ביריעה זאת¹¹). והחלק השלישי בביאור כי הפילוסופיא הכרחית בהשיג ההצלחה האמתייה¹²):

1) ולא A. 2) וגו' C; כול' A B. 3) החצלה BC. 4) הנאמרות AC. 5) הרוח B; ההרוחה A. 6) בזה C. 7) והשיב C. 8) הדרך B. 9) האמתית C. 10) זו B; הואת A. 11) למבקש B. 12) ראש ראשית ח'.